

SERMAYE ÖRGÜTLÜDÜR

Aydınlık Gazetesi, 13 Ekim 2020

Yıldırım Koç

Türkiye’de günümüzde 16 milyondan fazla insan işçilik yaparak hayatını kazanmaya çalışıyor. Bir de memurlar ve sözleşmeli personel var.

Resmi verilere göre, 16 milyondan fazla işçinin yalnızca 1,9 milyonu işçi sendikalarına üye gözüküyor. Ancak bu rakamın çeşitli nedenlere bağlı olarak biraz şişirme olduğunu biliyoruz. Kadroya geçen taşeron işçilerinin önümüzdeki aylarda sendikaların bağitlayacağı toplu iş sözleşmelerinden yararlanacağını da dikkate alırsak, gerçek sendika üyesinin en iyi tahminle 1,5 milyon dolayında olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle, işçilerin yüzde 90’ından fazlası örgütsüzdür.

Özellikle işçilerin uzunca bir süre çalıştığı işyerlerinde işçiler arasında gayriresmi örgütlenmeler olduğu bilinir. İşyerinde bazı işçiler fiili önderlik görevini üstlenirler. Ortada sendika yoktur, ancak bu öncü işçilerin etkisi bazen sendikaların etkisinden fazladır.

İşçiler arasında derneklere üye olanlar da vardır. Ancak bunların sayısı son derece azdır ve derneklerin işçi hareketi üzerindeki etkisi günümüzde göz ardı edilebilir.

İşçilerin bu durumuna karşılık, işverenler örgütlüdür.

250 YIL ÖNCE İŞVEREN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Ekonomi politiğin öncülerinden biri, 244 yıl önce, 1776 yılında **Milletlerin Zenginliğı** kitabını yayımlayan burjuva iktisatçısı Adam Smith’dir. Adam Smith, kapitalizmin yeni geliştiğı dönemlerde bile işverenlerin nasıl örgütlü olduğunu **Milletlerin Zenginliğı** kitabında şöyle anlatmaktadır (Metinde geçen “usta” ifadesi “işveren” anlamındadır):

“Ortalama emek ücretleri denilen, genellikle, her yerde çıkarları hiç de aynı olmayan bu iki taraf arasındaki sözleşmeye dayanır. İşçiler, elden geldiğince çok almak; ustalar ise elden geldiğince az vermek isterler. Birinciler, emek ücretini artırmak; ikinciler ise bunu azaltmak için, kendi aralarında birleşme eğilimindedir.

“Sayıları daha az olan ustalar, aralarında çok daha kolayca birleşebilirler; kanun, onların birliklerine izin verir ve hiç değilse onların bu birliklerini yasaklamaz; oysa işçilerinkini yasaklar. (...)

“Daha önce belirtildiğı gibi, ustaların birliklerine ilişkin çok seyrek duyum alırız; ancak işçilerin birliklerini sık sık duyarız. Ancak bu duruma bakarak, ustaların çok seyrek olarak birleştiklerini düşünen kişi, bu konuda olduğu gibi dünyada olanlar konusunda da cahildir. Ustalar, emek ücretlerini gerçek düzeyin üstüne çıkarmamak için daima ve her yerde bir tür zımnı, ancak sürekli ve istikrarlı birliktelikler içindedir. Bu birlikteliğı ihlal etmek her yerde çok tepki çeken bir eylemdir ve bir ustanın, komşuları ve eşitleri arasında bir tür dışlanmaya maruz kalmasıdır. Gerçekten de bu birliktelik konusunda çok seyrek duyum alırız, çünkü, denebilir ki, bu durum olağandır ve kimsenin ilgisini çekmez. Ustalar, aynı zamanda, ücretleri bu düzeyin de altına indirebilmek için bazen özel birliktelikler oluştururlar. Bunlar daima, uygulama anına kadar tam bir sessizlik ve gizlilik içinde sürdürülür; ve diğer insanlar ancak işçiler, bazen hiçbir direniş de göstermeden, teslim olduklarında (sonuçları onlar açısından sert olsa da) bu girişimden haberdar olurlar.” (Adam Smith, **An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations**, 2005, s.60)

TÜRKİYE’DE İŞVERENLERİN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Türkiye’de işverenlerin ve genel olarak sermayedar sınıfın örgütlülüğü konusunda yapılmış eleştirel çalışma yoktur. 40 yıl önce, 1980 yılı Kasım ayında ODTÜ İşletmecilik Bölümü’nde asistanken, **Türkiye’de İşveren Örgütleri** konusunda 56 sayfalık bir çalışma yapmış, teksir etmişim (çalışmanın tam metni için bkz. <http://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1396955746b.pdf>). Bu çalışmada Türkiye

Odalar ve Borsalar Birliđi'nden Türkiye Bankalar Birliđi'ne, TÜSİAD'dan çeşitli işveren derneklerine ve son olarak da Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na ilişkin derli toplu bilgiler vardı.

Günümüzde Türkiye'de sermayenin örgütlenmesi konusunda çalışma yapılması son derece önemlidir. Sermaye günümüzde 40 yıl öncekinden çok daha örgütlüdür. Ayrıca özellikle dernek örgütlenmeleri çok güçlüdür. TÜSİAD ve MÜSİAD'ın gücü biliniyor. Ülkemizin dört bir yanında, önemli bir bölümü TÜSİAD ile çeşitli biçimlerde bağlantılı işveren dernekleri var. Fethullahçı casusluk ve terör örgütünün işveren yapılanması olan TUSKON'un ve bağlı derneklerin durumu da incelenmeli.

Ayrıca sermayenin örgütlenmesinde tarikat ve cemaatlerin ve hatta masonluğun da etkili olduğunu biliyoruz.

Türkiye'de sermayedar sınıf örgütlü. İşçi sınıfı ise yeterince örgütlü değil.

Türkiye'de toplumsal ve siyasal süreçleri anlayabilmek için, Türkiye'de sermayenin yapısını ve ayrıca sermayedar sınıfın örgütlenmesini öğrenmek son derece önemli. Bakalım kim bu büyük işe soyunacak.